

Kokkolan kaupungin vammaisneuvoston lausunto liikennekaaresta sekä siihen liittyvistä laeista

Johdanto

Liikennekaaren tarkoituksena on edistää uusien palveluiden syntymistä liikenteeseen ja liikkumiseen. Tarkoitus on myös, että uudistus voi paremmin vastata niihin palveluihin, joita käyttäjät tarvitsevat elämässään.

Henkilöliikenteessä, johon taksiliikenne kuuluu, liikennekaaren tavoite on keventää monenlaista sääntelyä. Sama koskee erilaisia tavarakuljetuksia.

Vammaisten näkökanta

1. Kokkolan Vammaisneuvosto katsoo esitystä nimenomaan eri tavalla vammaisten ihmisten näkökulmasta. Lausunnossamme lähdetään siitä, että suunnitelmissa oleva taksialan sääntelyn purkaminen ei saa heikentää matkustajaturvallisuutta. Neuvosto tähdentää, että kysymys on myös siitä, onko palvelun kohteena tavallinen kuluttaja-asiakas vai yhteiskunnan myöntämää kuljetuspalvelua saava vammainen.

2. Kun taksialaan kuuluva nykyinen sääntely halutaan purkaa, eikä siihen aseteta välttämättömiä minimiehtoja, on tulossa todellinen vaara vammaisen liikkumiselle. Pelkona on uhka liikkua vapaasti ja turvallisesti. Ellei kuljettaja tiedosta erilaisen vamman omaavan ihmisen tarpeita ja todellista avuntarvetta, kyse on todella hyvin ongelmallisesta uudistuksesta. Nykyisin voimassa olevat sääntelyt ovat aivan ratkaisevasti turvanneet vaikeavammaisten ihmisten kuljetuspalveluiden sujumisen. Varmasti nykyisääntely auttaa myös ikäihmisten turvallista liikkumista.

3. Jos kuljetuspalveluissa on tarkat minimiehdot, ne turvaavat vammaisten/toimintarajoitteisten ihmisten turvallisen liikkumisen kun kyse on liikennepalvelujen kilpailutuksesta. Käytäntö lienee, että julkiset kuljetuspalveluhankinnat ratkaistaan halvimman tarjouksen tehneen eduksi. Vaarana on silloin selvästi, että hyväksyttävä tarjous edellyttää edullista hintaa. Silloin todennäköisesti yrityksen henkilöstön erityisosaamisesta tingitään. Sama koskee erityiskalustoa. Siinä tapauksessa on todettava, että julkisesti korvattavien kuljetuspalvelujen asiakkaalla on vain käyttäjän asema. Tämä tarkoittaa sitä, että hänellä ei käytännössä ole mahdollisuuksia vaikuttaa kilpailutusten sisältöihin eikä niiden laatuun. Ellei hänen turvanaan markkinoilla ole vammaisen oikeuksia turvaavia säännöksiä, on tilanne todella huolestuttava.

Liikennekaari rakennetaan vahvasti vapaille markkinoille. Esityksestä puuttuu vaikuttavuusarviointi asiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Tämä tarkoittaa ihmiseen liittyvien kiellettyjen syrjintäperusteiden huomioimista. Tärkeimpiä niistä ovat terveydentilan, vammaisuuden tai iän johdosta tehtävä arviointi. On tässä yhteydessä todettava, että vaikuttavuusarviointi on sen sijaan tehty omaisuuden suojan ja elinkeinon vapautta koskevilta osilta.

Mikäli hintasääntelyä ei enää ole eikä myöskään takseille aseteta velvoitetta päivystäjä, muodostuu tilanteesta hyvin huolestuttava. Vapailta markkinoillahan liikenteessä yritykset voivat itse määrittellä hinnan ja palvelun tason. Valvonta jääkin siten jälkeensä markkinoiden arvioitavaksi. Tämä erityisesti vammaisten ihmisten kohdalla tarkoittaa suuria turvallisuusriskejä. Viranomaisten ohjaus- ja valvontavastuu liikennekaaresa on lähes olematon.

Tarkempia määräyksiä laadittaessa, niiden tulee koskea kaikkea sellaista ajoneuvokalustoa, jossa kuljetetaan matkustajaa pyörätuolissa istuen, paaritaksia käyttäen samoin kuin muita apuvälineitä käyttäen. Liikenteessä käytettävän kuljetusvälineistön on täytettävä kaikki vaatimukset, jotta ehdottomasti turvallinen kuljettaminen on mahdollista. Taksiliikennettä voi liikennekaaren mukaan harjoittaa jatkossa nykyistä monipuolisemmalla kalustolla. Sekin on huolestuttava tekijä.

Liikennepalveluissa käytettävät välttämättömät vähimmäisehdot ovat vammaisten henkilöiden, samoin kuin muiden esteetöntä matkustamista tarvitsevien ihmisten kannalta katsoen erittäin tärkeitä. Ilman reunaehtoja matkustaminen itsenäisesti, mutta myös avustajan kanssa estyy. On muodostumassa uhka turvallisuutta vaarantavaksi liikkumiseksi. Liikkuminen saattaa olla monelle myös kohtuuttoman vaikeaa johtuen vammasta tai toimintarajallisuudesta.

Lopuksi

Esteettömät ja turvalliset liikennepalvelut, joissa otetaan huomioon ihmisten yhdenvertaisuus, mahdollistavat niin vammaisille kuin esimerkiksi ikäihmisille osallistumisen yhteiskunnan rakentamiseen ja monipuoliseen osallistumiseen sekä harrastuksiin.

Kokkolassa 25.päivänä marraskuuta 2016

KOKKOLAN KAUPUNGIN VAMMAISNEUVOSTO

Puheenjohtaja Osmo Leppänen

Sihteeri Paul Granvik